
De Brakke Grond, C-Takt, SoAP Maastricht Beyond the Black Box 2021: deel 1

FASCINERENDE ONLINE STILLEVEN'S

[Tuur Devens](#)

15 februari 2021

Gezien op 11 februari 2021, Streaming

Kunstenaars willen bestaande conventies doorbreken en experimenteren met nieuwe mengvormen. Grenzen van

verschillende kunstdisciplines worden afgetast en overstegen. Zo ontstaan er nieuwe – hybride – manieren om zich uit te drukken die niet zo maar te categoriseren zijn binnen een bepaalde discipline. In het festival Beyond the Black Box wil De Brakke Grond deze vernieuwende ‘schottenloze’ kunstenaars de mogelijkheid geven hun projecten te tonen. Deze keer alleen online. Je verwacht dan van deze ‘hybride’ kunstenaars dat hun werk meer is dan een videoregistratie van hun performance. Bij Charlotte Bouckaert lukte dat donderdagavond in ieder geval.

Kleine bootjes op cultuuroceaan

Ik heb mij ingeschreven voor de donderdagavond 11 februari, en zit vanaf 19.00 uur voor mijn scherm. Ik volg een videogesprek met een aantal artiesten over het organiseren van hun artistieke productie. Hoe kunnen ze zich beredderen? Cultuursocioloog Pascal Gielen schrijft dat er sinds begin deze eeuw steeds meer kleine bootjes met artiesten op de cultuuroceaan dobberen naast een paar grote tankers, kunstinstituten nog van vorige eeuw. Jonge transdisciplinaire artiesten vinden niet direct onderdak bij grote tehuizen die vaak op één kunstdiscipline gericht zijn (theater óf beeldende kunst óf dans óf muziek). Zij vinden mensen die media willen combineren niet direct in hun profiel passen, of ze kunnen door de concurrentie en productiedwang niet aan dit aanstormend talent kansen bieden zich te ontwikkelen.

Daarom zijn die multidisciplinaire artiesten vaak verplicht om ook als jonge ondernemers veel tijd en energie te steken in het zoeken naar netwerken en fondsen, naar ‘afzetgebieden’ (speelplekken). Er zijn een aantal organisaties bij wie deze artiesten steun kunnen krijgen, logistieke, artistieke en financiële steun om hun artistiek ei te kunnen leggen. Zo hebben Robbert

en Frank via CAMPO (Gent) zich kunnen ontwikkelen en een plaatsje in het landschap kunnen vinden. Andere ondersteunende organisaties zijn onder andere C-TAKT (Pelt, België) en SoAP (Maastricht). Deze laatste twee huizen hebben deze derde editie van het festival mee opgezet. Het gesprek van donderdagavond werd na een uur nog voortgezet, en is op een podcast helemaal te beluisteren.

Virtuele rondleiding

Het onlosmakelijk speelse duo **Robbert&Frank Frank&Robbert** vertelt op het festival live over hun tentoonstelling ***Breadcrumbs***. Daarin hadden ze beelden, tekeningen, installaties, kleitabletten, gadgets en andere voorwerpen opgesteld op basis van hun wereldwijde rondreis onder de slogan ‘Go away, sorrow of the world’. We krijgen een videorondleiding door de expo, waarin ook de uitleg van het duo te horen is. Deze uitleg vernemen we dan bijna woordelijk herhaald via de live-beelden (Dubbelop dus. Of was er technisch iets mis?)

De expo geeft met een knipoog een beeld van hoe mensen over heel de wereld en van alle tijden door rituelen met maskers en objecten orde trachten te brengen in de omringende aardse chaos. Sommige bezoekers van de streaming hadden thuis een pakketje gekregen met uitleg, een stukje houtskool en de vraag ook zelf wat spulletjes – zoals een vuurvaste schotel, een aansteker en een fles straffe drank – klaar te zetten. Een aantal, zoals ik, had niets ontvangen na onze late inschrijving. We konden dus niet echt aan het ritueel meedoen, maar het wel volgen. De opdracht was: schrijf een negatief gevoel, ‘een steentje in je schoen’, op het papiertje, scheur dat langzaam zodat ‘ge geniet van het gradueel wegkwijnen van wat u dwarszat’, steek het in brand en ‘spoel je slechte nasmaak van de verbanning weg’ met een slok sterke drank.

De rondgang door de tentoonstelling, het vuurritueel en het commentaar maakten voor mij duidelijk dat rituelen heel belangrijk zijn om met het leed van de wereld te kunnen omgaan, maar dat relativering en humor even, zo niet belangrijker zijn. Dompel je niet onder in esoterie en sferische toestanden, maar lach ook met jezelf. Het duo deed ons dat in ieder geval voor. In deze online-voorstelling zat wel wat echte belevingsmogelijkheid, maar het bleef toch vooral een registratie.

Sinaasappel met parasolletje

Eerder op het programma stond *Still life with chair*, een performance die **Charlotte Bouckaert** (fotograaf, beeldend kunstenaar, scenograaf, performance artiest) speciaal voor dit online-festival had gemaakt. Bouckaert, die vijf jaar deel uitmaakte van Atelier Bildraum, zou eigenlijk *11 seconds* brengen. Dat werk maakte ze afgelopen jaar naar aanleiding van sociologisch onderzoek waaruit bleek dat tijdens een museumbezoek een kunstwerk een 10 à 11 seconden aandacht krijgt. De première is door corona al drie keer uitgesteld. Zij vond het ook niet passen om deze productie op dit festival online te brengen. *11 seconds* is een voorstelling die life meegemaakt moet worden, zo vertelde ze achteraf in een nagesprek.

Voor deze online-editie maakte Bouckaert daarom iets heel anders, iets dat alleen tot zijn recht zou komen als het online zou gepresenteerd worden: *Still life with chair*. Op een keukentafel zien we sinaasappels liggen. Een hand brengt daar beweging in, sinaasappels worden doorgesneden, geschild, weggelegd, keren terug, andere objecten zoals een flesje en een weegschaal rukken aan. Ze komen tot leven, een sinaasappel heeft een parasolletje van een stukje schil, een ander ziet er heel verrot uit.

Tegen een achtergrond van projectie van stopmotionbeelden, een computerfile met instructies en een kleurend vlak is er het spel op de keukentafel met objecten, met licht én met de camera. Die beweegt, maakt beelden met trage sluitertijd. De klanken die muzikant Nicolas Roseeuw brengt, stuwen de beelden, scheppen een sfeer.

Ik heb zelden een kwartier lang zo intens naar mijn laptopscherm gekeken. Dit was geen videoregistratie, maar een performance waarin verschillende kunstdisciplines met de videokunst samengingen, meer nog, harmoniseerden. Het is een fascinerend en geraffineerd spel met vormen en beelden, traag en bruusk, verrassend in kleuren en composities. Je kunt natuurlijk in de sinaasappel de zon zien of een andere metafoor, maar voor mij was het geheel een puur esthetisch vormenspel, als het ware – hoe raar het ook moge klinken – een symbiose van een flitsend lijn- en kleurenspeel à la Kandinsky en intrigerende stilleven van Giorgio Morandi. En dat dan ook nog in beweging!

Foto: Alex Heuvink